

ПРОЄРУЧИЦЯ

Парафіяльний часопис храму Богородиці Проєручиці
Української Греко-Католицької Церкви

М. ТАЛЛІНН

6 ЛЮТОГО 2016 Р. Б. №06 (10)

Петербурзького Дукашана Цепурала Комитета печатать дозволено. С.Петербургъ, 3 января 1907 г. Цензоръ Прот. А. Антоновичъ.

Хронографъ. И. Н. Фасенко, Одесса

Собственность издания Хронографъ И. Н. Фасенко, въ Одессѣ.

Лютий 7 (25) Неділя Гл. 3. Єв. 3.

† Св. Григорія Богослова, архієп. Царгородського.

Тропар, глас 3: Нехай веселиться небесні, нехай радуються земнії,* бо сотворив владу рукою своєю Господь,* подолав смертю смерть, первенцем мертвих став,* з безодні аду ізбавив нас і подав світові велику милість.

Тропар, глас 1: Пастирська сопілка твого богословія перемогла труби красномовців,* бо Тобі, що дослідив глибини духа,* була додана і краса віщування.* Моли ото Христа Бога, отче Григоріє,* щоб спаслися душі наші.

Кондак, глас 3: Воскрес Ти днесь із гробу, Щедрий,* і нас возвів Ти із врат смертних,* днесь Адам ликує і радується Єва,* а разом пророки з патріархами неперестанно оспівують * божественну могутність влади Твоїї.

Слава: Кондак, глас 3: Богословним твоїм язиком Ти розрушив видумки красномовців, славний;* православія одежою, з висоти тканюю, Ти Церкву украсив,* яку і носить, і з нами, твоїми дітьми, кличе.* Радуйся, отче, богословія розуме найвищий.

І нині: Богородичний, глас 3: Діва Днесь предстоїть у церкві* і з ликами святих невидимо за нас молиться Богу.* Ангели з архиєреями поклоняються,* апостоли з пророками ликують,* бо ради нас молить Богородиця превічного Бога.

Прокімен, глас 3: Співайте Богові нашому, співайте; співайте цареві нашому, співайте (Пс. 46,7).

Стих: Всі народи, заплещіте руками, воскликніть Богові голосом радости (Пс. 46,2)

Прокімен, глас 1: Уста мої промовлять премудрість і роздуми серця мого – розуміння (Пс. 48,4).

АПОСТОЛ: Перше послання до Тимотея 1:15-17

15 Вірне це слово й повного довір'я гідне, що Христос Ісус прийшов у світ, щоб спасти грішних, з яких я - перший. 16 Але я був на те помилуваний, щоб Ісус Христос на мені першим показав усю свою довготерпеливість, на приклад тим, що мають увірувати в нього на вічне життя. 17 Цареві ж віків, нетлінному, невидимому, єдиному Богу честь і слава на віки вічні! Амін.

Алилуя, глас 3: На Тебе, Господи, я уповав, щоб не посоромився навіки.

Стих: Будь мені Богом захисником і домом прибіжища, щоб спасти мене.

Стих: Слухайте уважно, люди Мої, закону Мого, приклоніть вухо ваше до слів уст Моїх (Пс. 77,1).

ЄВАНГЕЛІЯ від Луки 18:35-43

35 І як він наближався до Єрихону, один сліпий сидів край дороги й просив милостині. 36 Почувши, що народ іде мимо, він спитався, що б воно могло бути. 37 Йому сказали, що це Ісус Назарянин проходить. 38 І він почав голосно кричати: “Ісусе, Сину Давидів, змилуйся надо мною!” 39 Ті, що йшли попереду, сварилися на нього, щоб замовчав, та він кричав ще дужче: “Сину Давидів, змилуйся надо мною!” 40 Ісус зупинився і звелів привести його до себе. І коли той наблизився до нього, спитав: 41 “Що хочеш, щоб я зробив тобі?” “Господи”, - сказав той, - “щоб я прозрів!” 42 Ісус сказав до нього: “Прозри! Віра твоя спасла тебе.” 43 І вмить прозрів той і пішов за Ісусом, славлячи Бога. І весь народ, побачивши те, віддав хвалу Богові.

Причасний, глас 3: Хваліте Господа з небес, хваліте його в вишніх (Пс. 148,1). В пам'ять вічну буде праведник, злих слухів не убоїться (Пс. 111,6-7). Алилуя, трічі.

Лк. 18, 35-43. «І він почав голосно кричати: “Ісусе, Сину Давидів, змилуйся надо мною!”»

Не думаю, щоб хтось із нас колись кричав на молитві... І цього не треба робити. Але цей уривок з Євангелія показує нам приклад сліпого, який справді кричав. І не просто кричав – коли апостоли його заспокоювали, він кричав ще більше й голосніше, аніж перед тим, як каже Євангеліє: «кричав ще дужче». І бачимо, що Ісус почув його й оздоровив.

Отже, чого можемо навчитися, роздумуючи про того сліпого? Бог завжди готовий нас почути. Але цей крик душі має народжуватись у нас всередині. Тим криком душі маємо засвідчити Богові свою потребу і своє бажання отримати від Нього зцілення. Доки не «закричимо» з глибини свого серця про свої труднощі й проблеми, Бог нам не зможе відповісти. Адже Він потребує, щоб ми самі усвідомили і сказали Йому, що нас болить. Сліпому «боліло» те, що він не бачив. Як знаємо, фізичні вади та біль швидше спонукають волати до Бога. Однак наші гріхи, наші недосконалості не менш болісні для нашої душі, ніж фізична хвороба для тіла, тому прохання про допомогу на дорозі покаяння, навернення і святості також мало б бути криком з глибини нашого серця.

Собор святих отців наших, вселенських великих трьох єрархів і учителів Василя Великого, Григорія Богослова і Йоана Золотоустого

Усіх цих трьох великих учителів Христової Церкви і її світил, прославлених за життя і після смерті великими чудесами, вірні почитали з перших літ після їх смерті. Та за імператора Олексія Комнина (1081-1118) почався в Царгороді спір, котрий з трьох великих єрархів більший. І тоді всі троє явилися єпископові Евхаїди Йоанові, чоловікові великої святости й учености, і сказали йому так: "Всі ми у Бога маємо однакову славу і немає між нами суперечок з цього приводу. За життя ми писали про те, що було корисне для спасіння вірних, а писали так, як нам казав Святий Дух; навчали того, чого самі навчилися. Нема між нами першого і другого, нехай же і люди нас не розділяють, бо ми за життя любили мир і згоду й любимо її і тепер. А щоб показати, що ми є одне у Бога, признач празничну службу для нас в один день, а ми постараємося, щоб усі, вшановуючи нашу пам'ять, отримали поміч для спасіння!" І тоді, після цього об'явлення, свята Церква визначила день 12 лютого (30 січня за н.с.) на вшанування пам'яті і почитання великих трьох святителів.

Святий Василій Великий (329-379)

Його батьки і діди — визначні патриції, заслужені і впливові роди та безстрашні визнавці святої віри. Його небуденні здібності, надзвичайно швидкий розум, велике бажання знань, а також фінансова спроможність, відкрили дорогу до найвищих і найкращих тодішніх шкіл і професорів. Британський історик Ф. Фарвар так описує особу святого Василія: "Його риси і постава, його струнка постать, бліде обличчя, бистре око, серйозна поведінка свідчили про шляхетське походження. Природна визначність характеру робила несмілими його ворогів, а захоплювала його приятелів. Це був уроджений володар, який християнською покорою ледве здушував почуття власної вишости" (Життя святих, Т. II).

Слуга Божий митрополит Андрей Шептицький (ЧСВВ) у вступі до Аскетичних Творів святого о. нашого Василія Великого сказав про нього: "Василій це чоловік всебічно освічений у всіх напрямках тодішнього знання, знаменитий бесідник, незрівнянний знавець Святого Письма, знаменитий догматист та полеміст у боротьбі проти аріан".

Святий Василій за своєю природою аскет і богослов. Будучи архиєпископом Кесарії у Кападокії, він зарекомендував себе як справжній оборонець святої віри, добрий організатор, знаменитий бесідник, визначний письменник, реформатор богослуження і святої Літургії, ревний опікун сиріт та вбогих, законодавець монашого життя в монастирях. За його заслуги свята Церква дала йому титул Великого, його пам'ять наша Церква вшановує в день його смерті 14 січня (1 січня за н.с.).

Святий Григорій Богослов (326-390)

Його батько, також на ім'я Григорій, був єпископом у Назіянзі в Кападокії. Ще до його народження побожна мати Нонна склала обітницю віддати сина на службу Богові. Відтак, вручаючи Святе Письмо юнакові, вона сказала: "Як обіцяла, приношу тебе Богові, тож сповни моє бажання. Ти народився внаслідок моїх молитов. І про це тепер молюся, щоб ти був досконалий.

Вручаю тобі, мій сину, цей дорогоцінний скарб, орудай ним через ціле твоє життя а в майбутньому одержиш ще більші блага".

Як святий Василій, так і святий Григорій одержав всебічну освіту у високих школах. У дорозі на студії до Атен його корабель захопила на морі велика буря. Він тоді ще не був охрещений, і, боячися, що загине без святого хреста, склав обіт: коли щасливо врятується, то посвятить себе службі Богові. В Атенах він зустрів святого Василія і вони стали вірними друзями на ціле життя. Про їхнє життя в Атенах він коротко каже: "Ми знали тільки дві дороги: одну до храму на молитву, а другу до школи по науку".

Батько Григорія висвятив сина на священика, а святий Василій відтак призначив його на єпископа Сазими. Святий Григорій кілька літ був архієпископом Царгорода. Він відзначився як глибокий проповідник. Його проповіді — мистецькі перлини й архитвори бесідництва. Святий Григорій великий звеличник святої Тройці. Догму про Святу Тройцю він кладе в основу християнської релігії. За свої богословські науки отримав назву Богослова. Візантійці звали його християнським Демосфеном.

Святий Григорій за природою тихий, ніжний, чутливий і співчутливий. Завжди мріяв про життя молитви і контемпляції на самоті. Залишив проповіді, поезії і листи. Написав гарне Надмогильне Слово на честь свого друга святого Василія Великого та на честь свого батька Григорія. Пам'ять його смерті вшановуємо 7 лютого (25 січня за н.с.).

Святий Йоан Золотоустий (347-407)

Він — дитина великого міста Антіохії. Там народився і довгі літа вів активну діяльність як ревний священик і невтомний проповідник. Проповідь була нерозлучною частиною його життя і душі. "Не можу одного дня проминути, — каже він своїм слухачам, — щоб вас не накормити зі скарбів Святого Письма". Мав слабке здоров'я, але коли виходив на проповідницю, то відновлював свої сили. Він сам про це говорить: "Проповідування робить мене здоровим. Як тільки відчиню свої уста, то зникає всяке умучення". Своїми проповідями він захоплював великі маси. У проповідях і гоміліях дає гарне пояснення великої частини Святого Письма Старого й Нового Завіту. За свої палкі і поривисті проповіді він отримав назву Золотоустого. Святий Йоан Золотоустий, як священик і як єпископ, цілком відданий своїй Церкві і своїм вірним. Він великий приятель і опікун убогих, удів і сиріт, його світлі таланти винесли його на архієпископський престол столичного міста Царгорода.

Святий Йоан Золотоустий — це ревний і повний жертви пастир, незрівнянний бесідник, учитель віри й моралі. До нас дійшло понад 800 його проповідей, книга Про священство та багато листів. На наших землях ще в княжих часах нічиїх проповідей так не знали і читали, як його. У домонгольській добі в нас було багато перекладів і вибраного з його проповідей під різними назвами, як "Златоуст", "Златоструй", "Ізмарагд", "Маргарит". "Ізборник" князя Святослава 1033 року містить у собі вибране з творів Йоана Золотоустого, Василія Великого, Григорія Богослова, Атанасія Великого, Григорія Ниського та інших. Його пам'ять відзначаємо два рази в році: день його смерті — 26 листопада (13 листопада за н.с.) і перенесення його мощей — 9 лютого (27 січня за н.с.).

Збірка 12 листів Митрополита Андрея Шептицького до мами ДЕСЯТИЙ ЛИСТ - «ВУЗЛОВАТА НАТУРА»

Найдорожча Мамо!

Після торжественного благословення нашої катедри Непорочного Зачаття Діви Марії у Філадельфії та від'їзду кардинала-легата Ванутеллі й Апостольського Делегата у Вашингтоні архієп. Фальконію, якого я залічую до одного з найкращих приятелів нашої східної Церкви, ми обидва з Кир Сотером сіли відпочивати у його скромному мешканні при Френклін вулиці.

Був жовтень, а в Америці жовтень – це закінчення «індіанського літа», чи то як наше українське «бабине літо», лагідна, тепла пора вдень і холод уночі. Вже досить великі деревця, що їх власноручно насадив коло церкви Кир Сотер і хвалився ними переді мною, мовляв, хай «хоч вони нагадають мені Україну», вдягнулися в золотисте листя. Ми сиділи коло відкритого вікна і я нагадав собі наш незабутній Доброміль...

– Бачиш? – перервав мовчанку Сотер (Ти пригадуєш, Мамо, сьогоднішнього єпископа Сотера Ортинського, василіанина, що одного разу, коли я недужий лежав у Прилбичах, він враз із братом Михаїлом відвідав мене? Ти про нього говорила тоді, що в нього «дівоче обличчя, неначе у якоїсь панни!»), – бачив ці оберемки паперу на бюрку? Це все доноси священників на парохіян, парохіян на священників, священників на священників, парохіян на парохіян... А зайшов би ти до канцелярії Фальконія, то не менший оберемок листів у нього. Це доноси і від священників і від мирян на мене...

– Ти ці всі доноси повинен поділити на категорії, – сказав я ніби поважно, щоб хоч трохи розвеселити мого друга.

– Які категорії?

– На три категорії: ті, що вже написали, ті, що пишуть, і ті, що будуть писати...

Єпископ Сотер розміявся. Я знав його вдачу, навіть у найважчій справі чи в затурбованні його можна було розсмішити й він зразу ж ставав погідним.

– Я знаю, знаю! Нашому Ісусові треба, щоб Його слуги терпіли й щоб Його Хрест взяла на свої рамена, це ж нормальне й так має бути. Але чи ти уявляєш, яке замішання, а то навіть, може, й найбільший хрест з приводу цієї буллі поклав на мене не хто інший, як Рим. Прошу тебе: я маю дбати про непорушність візантійсько-слов'янського обряду, а рівночасно я не маю самостійної єпархії, тільки мене уважають єпископом помічником 70 чи скільки там американських владик. А більшість цих владик сказали мені, що вони зовсім не мають охоти мати «якогось єпископа-помічника», вони Рим про це не просили, а на американській свободній землі нікому нічого накидати силою не можна, бо це незгідно з конституцією. А деякі знову єпископи одверто заявили, що ми не є ніяка вітка Католицької Церкви, а тільки секта, бо наше духовенство одружене, а це є «проти догми» Католицької Церкви. Коли ж я їм тицьнув під ніс мій власний переклад нашої історії Церкви в англійській мові, щоб вони могли зорієнтуватися, яким то чудом наші священники мають право женитися, то один владика віддав мені назад моє «сочиненіє», як ми говорили в новіціяті, кажучи, що він історію Церкви вчив ще на богословії і більше до неї заглядати не буде, бо не має часу. Кажу тобі, що на пальцях однієї руки можна полічити цих американських владик, які з готовністю пішли мені на руку...

– Дозволь! – хотів я сказати, але Сотер перебив мене, бо як він розговориться, то його вже важко вгамувати.

– Пожди, я ще не скінчив! Отже, щоб я мав право візитувати мої церкви-місії, я мушу мати (бо ж я єпископ-помічник!) дозвіл від даного єпископа. Пишу я до одного з владик – можу тобі навіть зараз листа-відповідь показати, перед кількома днями прийшла ця «історична» відповідь – уже більш як місяць тому, щоб мені дозволив відвідати три наші місійні осередки в його єпархії. А він по місяці, а то й довше, відповідає мені, що моя візитація непотрібна вже, бо приїхав з Каліфорнії архієпископ Памфіл, відвідав усіх «своїх» священників, в тому й три наші місійні осередки, бо це «одне й те саме», ця сама віра, тільки діалектом різнимосся з москалями і церковною вимовою Богослужб... Навіть радить мені з тим Памфілем зустрінутися, мовляв, він «дуже гідна людина, бо зложив щедрий дар на побудову американського коледжу...».

– Хочеш ще одну «квітку до букету», прошу! Кожний наш український душпастир є прив'язаний до латинської єпархії, на терені якої працює і не може перенестися на терен іншої єпархії без письмової згоди даного латинського єпископа, про якусь згоду чи порозуміння зі мною тут немає ні слова. Коли ж опорожниться в якійсь місії, очевидно, в українській католицькій місії, місце священника, то даного його заступника назначує латинський ієрарх, не я, я можу бути тут лише дорадником. А якщо б на місці не було такого священника, то американський владика даного терену може домагатися такого душпастиря «грік кетолік» обряду від іншої латинської єпархії, а не від мене. А якби такого не було, то тоді американський владика має написати до Священної Конгрегації, ця має перевірити справу, напише до львівської митрополії і звітам пришлеться священника.

– А тепер подумай, скільки то місяців мине, поки назначений новий душпастир приїде до Америки з Галичини. Чи вони там в Римі не думають про те, що діти ростуть нехрещені, що подружжя живуть на віру, що люди вмирають без свого священника? Я вже не кажу, що з мене зроблено паяца, що мене позбавлено авторитету й серед моїх вірних і у відношенні до латинських єпископів, хай буде, до інших хрестів я понесу й цей, навіть з радістю, бо він найважчий, але скажи мені, чому всупереч усіх папських енциклік, від Урбана VIII починаючи, що не вільно перетягати на латинський обряд, католиків східного обряду, дальше йде підшкірна акція перетягання на латинство тих, які не хочуть бути латинниками, а які хочуть жити з Богом у своїм обряді і в цій же католицькій Церкві? Що за абсурд і до чого докотився шовінізм латинського світу?!

– Ти написав про це, може, до Конгрегації? – спитав я.

– Очевидно! Я зразу ж виготовив матеріал до Риму, ще більше, коли я прочитав у буллі, заборону українським священникам уділювати св. Тайну Миропомазання, я запротестував зразу ж проти того й зачитував акт Берестейської Унії, кажучи, що цю буллю уклав хтось повністю неграмотний і цю людину треба післати до Грегоріанум на курси історії Східної Церкви. Я не є дипломатом і ним не буду, ти мене знаєш! Що більше, я навіть написав, що ця булля силоміць пхає католиків східного обряду в обійми схизми й сект...

– А Фальконіо про це знає?

– Очевидно, що знає! Він навіть усміхнувся, коли прочитав мій меморіал! Але він дипломат, він інакше дивиться на все це, його не болить, коли мої рідні, мої земляки московщаться чи польщаться... А мене це дуже болить... Але я не дамся! До останньої краплі крові буду боротися за душу мого народу, за мною Бог!

Знаєш, Мамо, з якоюсь нескритою приємністю я дивився на Сотера й поневолі, згадуючи його полум'яні місіонерські проповіді, нагінку австрійської поліції на нього, включно з його судовою розправою в Стрию, я пригадав слова одного з його адвокатів, який про нього тоді сказав «вузловата натура». І я до себе шепнув:

– Вузловата натура! – Що ти кажеш? – не дочув Сотер.

– Нічого! – відповів я. – Нагадалися мені старі часи. А щодо твоїх клопотів, то я тобі ручу, що коли нам вдалося те, що було найважче й тільки що за виїмковою ласкою Господньою можна було зробити, тобто вибороти назначення єпископа східного обряду на чисто латинській території, то й все далі буде добре. Повір мені, що це перший крок до повного унезалежнення нашої Церкви в Америці. Із галицького загумінку наша Церква виходить у світ і її веде сам Христос.

– Але цих душ, які пропали для нашої Церкви, уже не завернемо. А їх сотні-сотні... – сказав тихо Сотер.

Я глянув у вікно, надворі смеркало.

– Ходім до Церкви, помолимося спільно перед Найсвятішими Тайнами за відпавші від нашої Церкви душі, – сказав я. Кир Сотер узяв ключ і ми вийшли на вулицю, – Ти завтра їдеш? – спитав мене Сотер, йдучи.

– Так. Поїзд відходить о 10.35 ранком.

– Коли хочеш відслужити Службу Божу? – Як тобі вигідно, то в 6-й ранку.

– Добре! – погодився Сотер, – бо я хочу висповідатися у тебе.

– А ти потім висповідася мене! – попросив я.

Коли Кир Сотер відчиняв церкву, хтось за ним крикнув:

– Слава Ісусу Христу! – і через вулицю перебіг якийсь хлопчина і притулився до Сотера.

– То ти, Степанку! – обняв його рукою Сотер і притулив До себе.

– А ти що тут робиш?

– Я сьогодні йду до мами спати! – сказав якимось радісно хлопчик.

– До мами? А мама де?

– Восьдечки! – показав рукою на другу сторону вулиці хлопчина, де стояла в сумерках якась постать.

– Я тут, прошу отця! – промовила постать. – Степанку, ходи! Вже ніч!

Сотер нахилився і поцілував головку хлопчика.

– Йди вже, Степанку, йди, а не забудь завтра прийти до школи ранком!

– Ні, ні, я не забуду! – швидко сказав хлопчик і побіг до мами.

– Це з сиротинця, – пояснив мені Сотер. – Дуже гарний і талановитий хлопчина. Батько залишив жінку з трьома дітьми, а сам живе на віру з другою. Бідна жінка не могла собі дати ради з дітьми й я їх узяв до сиротинця. Дуже працюювата жінка, важко працює, цент до centa складає, щоб виховати дітей. Дуже їх любить і тому Сестра Настоятелька дозволяє, щоб котресь із дітей час-до-часу переночувало з мамою, бо їй тужно за дітьми. – А батько?

– Батько діяч, організовує народні віча проти мене...

Мамочко Дорога, як вперто треба боротися із цією стоголовою гидрою, яку звуть світом. Твій о. Андрей.

В день Апостола Симона Зилота

Видавець: Храм Богородиці Троєручичі, УТКЦ. Відповідальний: о. Олег Поп'юк

Адреса: Laboratooriumi 22, Tallinn 10133 www.uqcc.ee

Тел: +372 583 52 562; e-mail: oleg.popiuk@gmail.com;